

Čo je PSL?

PSL je skratka názvu plán starostlivosti o les, donedávna LHP - lesný hospodársky plán.

Prvé lesné hospodárske plány vznikali na území Slovenska už za panovania Márie Terézie, t.j. sú z rokov 1764 - 1765. Boli vyhotovené pre lesy Banskej Štiavnice, Kremnice a Žarnovice a obsahovali už pomerne podrobné taxačné zisťovanie stavu lesa, vrátane priestorového rozdelenia lesa, lesníckeho mapovania, ťažbovej úpravy a pokynov pre hospodárenie.

Z legislatívy:

Odborné hospodárenie v lesoch na Slovensku je vlastne zákonnou povinnosťou obhospodarovateľa zabezpečiť hospodárenie podľa schválených PSL prostredníctvom odborne spôsobilých odborných lesných hospodárov. **Odborný lesný hospodár** riadi obhospodarovanie lesov podľa platného PSL a vedie o ich realizácii **lesnú hospodársku evidenciu**. Údaje programov starostlivosti o lesy a lesnej hospodárskej evidencii sú súčasťou **informačného systému lesného hospodárstva**. **Orgány štátnej správy lesného hospodárstva** ich využívajú pre účely kontroly hospodárenia, štátneho dozoru a ako súhrnné informácie o stave a vývoji lesného fondu pre uskutočňovanie lesníckej politiky.

PSL sa vyhotovujú na obdobie 10 rokov, v desaťročnom cykle sa teda vypracujú pre všetky lesné pozemky na Slovensku. PSL sa vyhotovuje pre jednotlivé lesné celky (LC).

V súčasnosti sa program starostlivosti o lesy vyhotovuje pre všetky lesné pozemky na území Slovenska. Náklady však hradí štát.

Program starostlivosti o lesy je dnes nástrojom štátu, vlastníka, správcu a obhospodarovateľa lesa na trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov.

Povedané inak:

Tak ako hovorí legislatíva, **plán starostlivosti o les (ďalej len PSL)** má dôležitý význam pre štát aj pre vlastníka lesa. PSL sa skladá z textových častí, plánu hospodárskych opatrení, tabuliek, grafikónov, tabuľky plochovej, mapových náležitostí.

Štát tým, že má spracované PSL na všetkých lesných pozemkoch v SR bez ohľadu na vlastníctvo, má kompletne údaje o vývoji, štruktúre, kvalite, zdravotnom stave a rozdelení lesných porastov. Zároveň pomocou využívania lesníckych vedných disciplín prenáša ich poznatky do plánovania. Všetky uskutočnené výkony a opatrenia sleduje a stav lesných aktualizuje pomocou lesnej hospodárskej evidencie. To je hlavný dôvod, prečo štát hradí naďalej náklady na vyhotovenie PSL.

Vlastník, resp. obhospodarovateľ lesa má vďaka PSL kompletný prehľad o rozsahu, štruktúre, výnosnosti svojho lesného majetku. PSL ukazuje cestu ako existujúci majetok optimálne spravovať, tak aby sa zvyšovala jeho kvalita, umožňovala využívať vlastníkovi jeho produkčné možnosti a to všetko za predpokladu minimálne udržania jeho prírastku, prípadne ešte jeho zvyšovania.

Podľa zákona o lesoch vlastníka lesa spravuje svoj majetok prostredníctvom odborného lesného hospodára. Je to človek s lesníckym vzdelaním, ktorý vykonal skúšku odbornej spôsobilosti a tak spĺňa odborné predpoklady, aby svoje povinnosti vyplývajúce zo zákona a zmluvných podmienok uzavretých s obhospodarovateľom lesa plnil v prospech vlastníkov a v prospech lesných porastov.

Platný PSL na Svrčinovci je spracovaný na desaťročné obdobie **od 1.1. 2009 – do 31.12.2018**.

Niečo pre zaujímavosť:

Z terminológie HÚL:

Les Spoločenstvo rôznych druhov rastlín prevažne stromovitého vzrastu, krovín, bylín, rozmanitých živočíšnych druhov vrátane pôdy s jej vodným režimom a vzdušným režimom. Ekosystém, ktorého celkový ráz určujú dreviny spravidla stromovitého vzrastu

Lesný porast Súbor/spoločenstvo rastúcich drevín prevažne stromovitého vzrastu, výnimočne krovitého vzrastu alebo ich zmesí, ktoré sa nachádzajú na lesnom pozemku

Funkcie lesa Súbor účinkov a vplyvov prevažne verejnoprospešného charakteru a úžitkov materiálneho charakteru ktoré les, ako súčasť prírodného prostredia poskytuje.

Verejnoprospešné funkcie lesa	Súbor priaznivých účinkov a vplyvov, ktoré les poskytuje formou verejného prospechu prírodnému prostrediu a spoločnosti. Sú to najmä funkcie : <ul style="list-style-type: none"> - pôdoochranná - vodoochrannárska, - klimatická, - zdravotná - kultúrna, - rekreačná - ochrany prírody - vodoochranná.
Produkčné funkcie lesa	Súbor úžitkov z lesa spravidla materiálovej i nemateriálovej povahy (napr. drevo, sadenice, lesné plody...) zabezpečované rastovými a pracovnými procesmi.
Hospodársky les	Les, ktorého základnou funkciou a poslaním je produkcia dreva pričom v primeranom rozsahu zabezpečuje aj ostatné verejnoprospešné funkcie lesa .
Les osobitného určenia	Les, ktorého základným poslaním je prednostne zabezpečiť plnenie jednej alebo viacerých verejnoprospešných funkcií lesa. V primeranom rozsahu plní aj ostatné verejnoprospešné a produkčné funkcie lesa. Za týmto účelom bol príslušným orgánom štátnej správy zriadený.
Les ochranný	Les, ktorého základným poslaním a funkciou je prednostná ochrana nepriaznivých až extrémnych prírodných stanovišť na ktorých sa nachádza. V primeranom rozsahu plní aj ostatné verejnoprospešné funkcie lesa. Za týmto účelom bol príslušným orgánom štátnej správy zriadený
Lesný pozemok	Pozemok porastený lesnými drevinami, ale dočasne aj bez nich po ich zrúbaní alebo zničení nepriaznivými škodlivými činiteľmi, ktorý zabezpečuje funkcie lesa a je v katastri nehnuteľností evidovaný ako „lesný pozemok“.
Hospodárenie v lesoch	súbor odborných činností úmyselne vykonávaných v lesných porastoch zameraných na pestovanie lesa (obnova lesa, výchova lesa, ťažba), ochranu lesa a ostatné činnosti potrebné na komplexné zabezpečenie funkcií lesa. V lesnom poraste sa v zásade vykonávajú len činnosti zodpovedajúce jeho vývojovému štádiu a stavu resp. rešpektujúce obmedzenia vyplývajúce z funkcií lesa, ktoré prednostne zabezpečujú.
Trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch	Spôsob úmyselného hospodárenia v lesoch takým spôsobom a v takom rozsahu, aby sa v nich postupne dosiahla alebo trvalo zachovala druhová rozmanitosť a rôznorodosť, odolnosť voči nepriaznivým stanovištným podmienkam, schopnosť prirodzenej obnovy, schopnosť primeranej produkcie drevných a nedrevných produktov a schopnosť zabezpečovať komplexné plnenie funkcií lesov.
Hospodársky spôsob	Jednotný systém využívania a úmyselného hospodárenia, ktorý je v lesnom poraste alebo v skupine porastov uplatňovaný od ich vzniku až do ich opätovnej obnovy. Je charakterizovaný špecifickými postupmi, v časovom a priestorovom rámci uplatňovaním lesníckych činností súvisiacich s obnovou lesa, výchovou lesa a ťažbou dreva v lesných porastoch.
Podrastový hospodársky spôsob	Systém úmyselného hospodárenia v lesnom poraste, ktorý je v priestorovom a časovom rámci charakteristický tým, že sa na vymedzenej ploche uskutočňuje postupným rubom, preredovaním materského porastu za účelom vytvorenia priaznivých podmienok a následným dosiahnutím prirodzeného zmladenia stanovištne vhodnými lesnými drevinami pod ochranou materského porastu.
Holorubný	Systém úmyselného hospodárenia v lesnom poraste, ktorý je v priestorovom a časovom rámci

hospodársky spôsob	charakteristický tým, že sa na vymedzenej ploche, uskutočňuje jednorázovým vyrúbaním materského porastu za účelom jeho obnovy prevažne umelým zalesnením stanovištne vhodnými lesnými drevinami.
Holina	<p>Lesný pozemok, na ktorom bol lesný porast odstránený vykonaním úmyselnej obnovnej ťažby, spracovaním náhodnej ťažby spôsobenej nepriaznivými škodlivými činiteľmi alebo zničením lesného porastu.</p> <p>Holinou je každý lesný pozemok, ktorý nie je v lehote dvoch rokov od jej vzniku zalesnený stanovištne vhodnými drevinami.</p> <p>Lesný pozemok bez lesného porastu nie je posudzovaný ako holina, ak iným spôsobom zabezpečuje funkcie lesa alebo a je pre zabezpečenie činností lesného hospodárstva nevyhnutný</p>
Výberkový hospodársky spôsob	Systém úmyselného hospodárenia v lesnom poraste, ktorý je v priestorovom a časovom rámci charakteristický tým, že sa na celej ploche lesného porastu výchova aj obnova uskutočňuje súbežne a nepretržite výberom/ťažbou jednotlivých stromov alebo skupín stromov. Cieľom je dosiahnutie štruktúry porastu s v zásade rovnomerným zastúpením drevín všetkých vekových stupňov a hrúbkových dimenzií, trvalo existujúcej zásoby dreva a nepretržitej prirodzenej obnovy lesného porastu stanovištne vhodnými lesnými drevinami.
Účelový hospodársky spôsob	Systém úmyselného hospodárenia v lesných porastoch kategórie ochranných lesov a lesov osobitného určenia. Je v priestorovom a časovom rámci charakteristický tým, že sa na celej ploche ťažbou jednotlivých stromov alebo skupín stromov sleduje zámer postupného dosiahnutia požadovanej/cieľovej štruktúry lesného porastu, ktorá najlepšie zabezpečuje cieľ a funkcie lesa, pre ktoré boli založené/zriadené.
Obnova lesa	Súbor činností na lesnom pozemku, na ktorom bol materský porast úplne alebo čiastočne odstránený ťažbou alebo bol zničený v dôsledku pôsobenia škodlivých činiteľov za účelom jeho opätovného založenia/obnovy. Vykonáva sa prirodzenou obnovou, umelou obnovou alebo ich kombináciou.
Prirodzená obnova lesa	Obnova lesa, pri ktorej vzniká následný lesný porast zo semena alebo výmladkov drevín pôvodného materského porastu.
Umelá obnova lesa	Obnova lesa, pri ktorej vzniká následný lesný porast sadbou semenáčikov alebo sadeníc alebo sejbou semien. Tieto v zásade nemusia pochádzať zo stromov materského porastu, pričom semeno a semenáčiky sú vyzdvihnuté a sadenice vypestované mimo neho.
Kombinovaná obnova lesa	Obnova lesa, pri ktorej vzniká následný lesný porast kombináciou prirodzenej a umelej obnovy lesa.
Výchova lesa	Úmyselné hospodárenie v lesných porastoch, ktoré nedosiahli vek začatia obnovy. Predstavuje postupnosť opatrení a lesníckych činností, ktoré v priestore a čase zodpovedajú vývojovému štádiu a stavu porastu, a sú systematicky zamerané na ovplyvnenie rastových a vývojových procesov lesného porastu s cieľom zlepšenia druhovej a priestorovej štruktúry, zdravotného stavu, odolnosti, stability a kvality.
Výchovná ťažba	Úmyselná ťažba v lesných porastoch, ktoré nedosiahli vek začatia obnovy prednostne zameraná na výchovu lesa. Vykonáva sa prebierkami, výberom jednotlivých stromov, intenzitou zodpovedajúcou stavu porastu, s cieľom zlepšenia jeho druhovej a priestorovej štruktúry, zdravotného stavu, odolnosti, stability a kvality drevnej hmoty. Po vykonaní výchovnej ťažby v lesnom poraste nevníka plocha na zalesnenie.
Obnovná ťažba	Úmyselná ťažba v lesných porastoch, ktoré dosiahli vek začatia obnovy zameraná na ich cieľavedomú obnovu. Vykonáva sa príslušnými formami hospodárskeho spôsobu resp. kombináciou foriem hospodárskych spôsobov, ktoré zodpovedajú stanovištným podmienkam, stavu a vývoju lesného porastu

Náhodná ťažba	Ťažba uskutočňovaná v lesných porastoch neplánovane, prednostne zameraná na odstránenie poškodených alebo zničených stromov, ktoré vznikli ako dôsledok pôsobenia škodlivých biotických a abiotických činiteľov alebo človeka.
Úmyselná ťažba	Ťažba v lesných porastoch vykonávaná úmyselne, v závislosti od veku, stavu a vývoja lesného porastu s cieľom ich výchovy alebo obnovy podľa lesného hospodárskeho plánu alebo na základe rozhodnutia príslušného orgánu štátnej správy.
Vek začatia obnovy	Hodnota veku, ktorá sa pre lesný porast v zásade odvodí odpočítaním polovice obnovnej doby od rubnej doby príslúchajúcej danému lesnému porastu.
Obnovná doba	Modelom hospodárenia stanovený časový interval / obdobie dané počtom rokov, za ktoré je, s ohľadom na odporúčaný hospodársky spôsob, účelné obnoviť lesný porast.
Rubná doba	Produkčná doba lesných porastov určená v príslušným modelom hospodárenia, ktorá je stanovená s prihliadnutím na stanovištné podmienky, drevinové zloženie, rubnú zrelosť drevín a plnenie požadovaných funkcií lesa.
Rubný porast	Lesný porast, ktorý dosiahol vek začatia obnovy
Predrubný porast	Lesný porast, ktorý nedosiahol vek začatia obnovy